

Factors que influeixen en la integració comunitària de les persones migrants de La Bisbal d'Empordà

Treball final de grau realitzat per:

Judit Capell Viñas

Tutor/a: Teresa Cabruja Ubach

Grau en Psicologia
Facultat d'Educació i Psicologia
Departament de Psicologia
Universitat de Girona

Data: 01/06/2022

Índex

Resum	2
Abstract.....	2
1. Introducció	3
1.1. Justificació, interès i rellevància del tema	3
1.2. Aproximació conceptual	4
1.3. Context a Espanya	8
1.4. Context a La Bisbal d'Empordà.....	9
2. Objectius.....	11
3. Metodologia	11
3.1. Procediment	11
3.2. Participants.....	13
4. Resultats	14
4.1. Suport social	14
4.2. Discriminació.....	16
4.3. Identificació cultural	17
4.4. Participació	19
5. Discussió i Conclusions	23
5.1. Iniciatives.....	26
5.1.1. Iniciativa 1: Descentralitzar les activitats	26
5.1.2. Iniciativa 2: Revisar els canals de difusió	27
5.1.3. Iniciativa 3: Tallers participatius	27
5.1.4. Iniciativa 4: Impulsar les associacions veïnals	28
5.1.5. Iniciativa 5: Impulsar les activitats diverses.....	28
5.2. Limitacions	28
6. Orientacions futures	29
7. Referències bibliogràfiques.....	29
Annex 1	32
Annex 2	34
Annex 3	35
Annex 4	36
Annex 5	37
Annex 6	38

Resum

Tenint en compte els moviments migratoris dels últims anys, la integració social i comunitària de les persones migrants és un tema molt actual i al que cal posar-hi atenció. Per aquesta raó, un dels objectius d'aquest treball és identificar els factors que influeixen en la integració comunitària de les persones migrants concretament de La Bisbal d'Empordà.

Per tal d'assolir els objectius, s'han portat a terme entrevistes a habitants de La Bisbal per recollir l'opinió tant de les persones migrants com de les persones autòctones respecte a aquest tema i per conèixer la seva implicació en les activitats que s'organitzen al poble.

En presentar els resultats, s'ha seguit la línia de quatre factors psicosocials (identificació cultural, suport social, participació comunitària i discriminació percebuda) que tenen certa capacitat predictora de la integració comunitària.

Finalment, també es proposen cinc iniciatives per impulsar la integració comunitària a La Bisbal d'Empordà.

Paraules claus: Integració comunitària, factors psicosocials, La Bisbal d'Empordà, participació comunitària.

Abstract

Taking into account the migratory movements of the last few years, the social and community integration of migrants is a very current issue that needs attention. For this reason, one of the objectives of this project is to identify the factors that influence the community integration of migrants, specifically in La Bisbal d'Empordà.

In order to achieve these objectives, interviews were conducted with the inhabitants of La Bisbal to collect the opinions of both migrants and local people on this issue and to find out their involvement in the activities organised in the town.

In presenting the results, the results follow the line of four psychosocial factors (cultural identification, social support, community participation and perceived discrimination) that have a certain predictive capacity for community integration.

Finally, five initiatives to promote community integration in La Bisbal d'Empordà are also proposed.

Keywords: Community integration, psychosocial factors, La Bisbal d'Empordà, community participation.

1. Introducció

1.1. Justificació, interès i rellevància del tema

Fa un temps que em fixo i em criden l'atenció les relacions interpersonals que mantenim uns amb els altres, especialment les que es produeixen entre les persones d'origen divers i els ciutadans autòctons. Aquest fet em va portar a observar que al poble on visc, La Bisbal d'Empordà, tot i haver-hi bastant teixit associatiu i acció ciutadana, no hi havia massa participació comunitària de les persones d'origen divers en determinats espais i activitats. Això em va fer qüestionar què estava succeint: era només una percepció personal errònia o un fet contrastat? Era possible que a La Bisbal realment no hi hagués participació i integració comunitària de tots els seus i les seves habitants? I a partir d'aquests dubtes va néixer aquest estudi.

Buscant informació recent sobre el tema vaig veure que l'octubre del 2016 s'havia portat a terme un Informe diagnòstic d'inclusió i convivència intercultural a la Bisbal i en aquest van veure que en el marc de les relacions socials semblava que existia un gran abisme entre la població autòctona i les persones migrants. A més, l'opinió de la població que hi va participar valorava l'escenari de La Bisbal com de coexistència hostil entre els dos grups. En relació amb la participació social i la identitat, van trobar que hi havia un sentiment de pertinença a la localitat desigual entre la població dels dos grups i també una participació desigual, ja que, en general, hi ha un menor nivell de participació en activitats i associacions per part de les persones d'origen divers.

Segons l'Institut d'Estadística de Catalunya, la població de La Bisbal d'Empordà l'any 2021 era d'11.159 habitants, dels quals 2.235 no tenien la nacionalitat espanyola (20,03%). Aquestes dades reflecteixen que la població d'origen divers té un pes important en la població total de La Bisbal, per tant, és important que hi hagi una bona integració comunitària per tal d'assegurar el bon funcionament del poble.

Per altra banda, tenint en compte el moviment migratori dels últims anys arreu del país, considero que assolir una adequada integració comunitària és un fet d'especial rellevància per part de tota la població. En l'actualitat, la diversitat cultural es veu com una nova realitat social, però moltes vegades no acaba de ser atesa per ningú i penso que podria ser molt enriquidor posar-hi atenció, ja que aquesta pluralitat ens podria aportar molts aprenentatges i noves maneres de fer interessants.

1.2. Aproximació conceptual

Els processos migratoris són un fet connatural a les societats humanes i han existit des de fa mil·lennis. Tot i això, l'actual mundialització i la globalització els han multiplicat exponencialment (Retortillo, Ovejero, Cruz, Arias, i Lucas, 2006).

Aquesta globalització està acompanyada per uns nivells d'immigració i de diversitat cultural que són cada vegada més elevats i que, per tant, s'han de gestionar. En aquest sentit, és necessari tenir en compte la integració social que com comenta Añón (2010) és un procés que es projecta en totes les dimensions socials bàsiques, en la vida social, política, cultural, laboral, familiar, etc. A més, assenyala que és important tenir en compte que la integració de les persones en una societat és un procés que implica tant als individus que hi arriben com als que ja hi viuen, i transforma ambdues societats.

Com assenyala Maslow (1954), la pertinença a grups socials específics és un aspecte fonamental de la vida humana i respon a la necessitat bàsica d'afiliació, suport i seguretat (citada per Moscato, Novara, Hombrados-Mendieta, Romano, i Lavanco, 2014). A més a més, segons la Teoria de la Identitat Social (Tajfel i Turner, 1979) la identitat personal està determinada en gran manera pel fet de pertànyer a un o a diversos grups. Aquesta teoria és la que s'utilitza com a referència a l'hora d'estudiar les relacions entre els diferents grups ètnics en les societats multiculturals actuals. D'altra banda, un dels seus processos, el de la comparació social interna, podria ajudar a explicar les actituds discriminatòries cap a les persones migrades, ja que aquest procés de comparació impulsa el conflicte intergrup i fa que es tendeixi a considerar el propi grup com a millor que la resta de grups, que poden ser criticats o devaluats (citada per Moscato et al., 2014).

Així doncs, tant la immigració com la diversitat cultural són fenòmens estructurals que necessiten respostes globals encaminades a la integració efectiva i a la convivència intercultural, és a dir, projectes globals d'intervenció dirigits a la construcció de societats interculturals (Aguilar Idáñez, i Buraschi, 2012). Malgrat això, tradicionalment es fan servir uns models dominants de gestió de la diversitat que no sempre afavoreixen una societat realment intercultural i que no impliquen a tots els individus per igual. A continuació, s'exposen algunes idees dels principals models i perspectives relacionades amb la gestió de la diversitat cultural:

L'assimilació o assimilacionisme es tracta d'un procés d'adequació de l'immigrant a la societat receptora, que requereix que aquest adquireixi la cultura, costums, llengua, i maneres de viure de la comunitat d'acollida, deixant de banda els seus propis. D'aquesta manera, la seva condició d'estrany o diferent desapareix i la societat d'adopció el

reconeixerà com a un dels seus (Retortillo et al., 2006). En aquest procés, la responsabilitat recau únicament en els immigrants i això sovint dona peu a l'argument de "culpabilització de la víctima". L'assimilacionisme situa els problemes de convivència o integració en un suposat procés d'adaptació inacabat per part de determinats col·lectius en lloc d'en les condicions de desigualtat viscudes pels grups minoritaris. Actualment, tot i que ja no s'utilitza aquest terme, l'assimilacionisme continua sent el model dominant en el qual es basen les polítiques d'integració i l'opinió pública (Aguilar Idáñez, i Buraschi, 2012).

El multiculturalisme és una perspectiva anti assimilacionista que va sorgir com a una reacció a la tendència cap a la uniformització cultural imposada per la globalització. El seu postulat bàsic és la no discriminació per raons d'ètnia o cultura, l'alentiment i el reconeixement de la diferència cultural, així com el dret que tenen els immigrants a ella (Retortillo et al., 2006). Aquest model sovint fa servir l'ambigu concepte de tolerància per incentivar als nous ciutadans a viure en la seva comunitat i tolerar a les altres comunitats existents. Sol comportar la segmentació de la societat en divisions estancades, així com la formació de guetos i de grans diferències econòmiques i de poder entre les diferents comunitats.

L'interculturalitat o interculturalisme és un programa transformador que té com a objectiu fer que les societats contemporànies siguin més conscients de les seves diversitats internes, i més inclusives i simètriques en relació amb les seves minories (Dietz, 2017). L'interculturalisme fa èmfasi en la necessitat de transformar la naturalesa de les relacions entre grups i destaca la importància de la convivència basada en la comprensió recíproca i el diàleg intercultural (Aguilar Idáñez, i Buraschi, 2012). A diferència dels models anteriors, assenyala la importància que es tracti d'un procés bidireccional, on tant la minoria com la majoria estiguin implicades i interactuïn entre si, fent que ambdós grups en siguin partícips.

No obstant això, l'assoliment de societats plenament interculturals es veu dificultat per diverses actituds com ara les etnocèntriques o les racistes. Pel que fa a l'etnocentrisme, és un estil ideològic en el qual la persona observa i interpreta el món segons el context de la seva pròpia realitat, és a dir, els individus jutgen a altres grups socials en relació amb la seva pròpia cultura o grup. Generalment, se sol donar en allò associat amb la llengua, les tradicions, la religió, les creences, etc. A més, l'etnocentrisme tendeix a expressar que els trets culturals del grup ètnic propi són predominants o superiors als dels altres grups

ètnics. Aquest fet sovint comporta l'aparició d'un recel cap als altres i afavoreix la formació d'idees negatives i manipulades (Pérez, Erazo, Morocho, i Barreno, 2018).

En relació amb el racisme, es tracta d'una ideologia molt present en la societat actual que, tot i els progressos que s'han fet en els últims anys, continua tenint presència en determinades polítiques socials i també en la legislació d'estrangeria (Aguilar Idáñez, i Buraschi, 2012). El racisme fa referència a la creença de poder justificar el rebuig o les pràctiques d'inferioritat cap a determinades persones o grups de persones per motius de "raça", color de pell, religió, origen nacional o ètnic, entre altres. Normalment, sol aparèixer a partir de la incertesa que produeix trobar-se amb persones que tenen trets, idiomes, costums o religions diferents dels propis. Això sol portar a la construcció de representacions dels "altres" en contrast amb "nosaltres" i aquestes poden desencadenar la por i el rebuig en situacions d'incertesa social (Cachón, 2012). Actualment, el racisme està adoptant noves maneres d'expressió que són més subtils i implícites, ja que en el context social actual està mal vist "ser racista".

Aquestes ideologies s'incentiven a través de la parla i el text, que juguen un paper important en la reproducció del racisme contemporani i que influeixen en les creences associades a ambdós grups. Les idees es transmeten a través de diferents tipus de discursos del dia a dia com ara la conversa, informes de notícies, debats parlamentaris, llibres de text, entre altres. En tots aquests es troba un element comú que és la manera com s'intenta parlar bé i utilitzar referències positives quan es parla del "nosaltres" i com s'utilitzen actituds i elements negatius quan es parla "d'ells" (Van Dijk, 2002).

A més del concepte integració social, s'ha de tenir en compte el concepte "comunitat". Una definició d'aquest és la de: "una comunitat és un grup en constant transformació i evolució (la seva mida pot variar), que en la seva interrelació genera un sentit de pertinença i identitat social, prenent els seus integrants consciència de si mateixos com a grup, i enfortint-se com a unitat i potencialitat social" (Montero, 2004, p.100). L'autora també destaca alguns aspectes constitutius del concepte comunitat com són alguns factors compartits (història, cultura, interessos, necessitats, etc.), un espai i un temps, relacions socials habituals, una identitat social, un sentit de pertinença a la comunitat, un nivell d'integració molt més concret que el d'altres formes col·lectives d'organització social, una vinculació emocional compartida, entre altres. És important tenir en compte aquesta definició i aquests aspectes quan es treballa des de la psicologia comunitària.

Quant a la integració comunitària, s'ha considerat que engloba tres elements d'integració: la física, la social i la psicològica. La integració física fa referència a la possibilitat de

tenir accés a recursos i serveis comunitaris i al fet de participar en activitats de la comunitat. La integració social es refereix a les interaccions socials dins de la comunitat local, i la psicològica reflecteix el sentit de pertinença a la comunitat (Ornelas, Martins, Zilhão, i Duarte, 2014).

Hi ha determinats factors psicosocials com la identificació cultural, el suport social, la participació comunitària i la discriminació percebuda, que tenen certa capacitat predictora de la integració comunitària, ja que poden actuar com a factors de protecció o bé com a factors de risc que dificulten la integració (Moscato, 2022). A continuació, es presenta un breu resum sobre aquests.

Pel que fa a la discriminació, tot i que l'expressió directa d'aquesta s'ha reduït molt en les últimes dècades, les formes més subtils i cròniques continuen sent molt reals per certs grups de la societat (Pascoe i Richman, 2009). La discriminació percebuda pot tenir un impacte negatiu en la forma en què els immigrants i les minories ètniques se senten en el país d'acollida i en la seva adaptació a aquest. S'ha observat que percebre's a un mateix com a objecte de discriminació per part dels membres de la societat d'acollida és un important estressor d'aculturació (Tonsing, 2013).

Quant a la identificació cultural, en l'estudi de Kenyon i Carter (2010) es va considerar que la identificació amb la pròpia cultura d'origen s'associa amb un menor malestar psicològic, amb el benestar subjectiu i fomenta el sentit de comunitat. Tot i això, a causa de les discriminacions que pateixen pràcticament tots els grups ètnics minoritaris, Phinney i Alipuria (1990) apunten que existeix una àmplia variació entre individus i grups en la importància que s'atribueix a la identitat ètnica (citada per Kenyon i Carter, 2010). Per altra banda, una forta identificació amb la cultura dominant s'ha relacionat amb una major integració comunitària i satisfacció vital, ja que s'ha observat que podria actuar com a factor de protecció entre els immigrants durant el procés d'integració, sempre que no experimentin sentiments de discriminació (Moscato et al., 2014).

Respecte al suport social, Goebert i Loue (2009) distingeixen entre el suport social rebut i el percebut (citada per Tonsing, 2013). Aquest últim és un important predictor del benestar psicològic, ja que pot actuar com a recurs d'afrontament, i influir positivament en l'adaptació de les persones immigrants. A més, el suport social promou la qualitat de les relacions socials i actua com a amortidor. És a dir, les persones amb un suport social més fort es veuen menys afectades pels diferents estressors que poden dificultar el benestar (Appau et al., 2018).

En aquest punt és rellevant mencionar el paper de l'associacionisme en el procés adaptatiu dels immigrants, ja que ofereix diversos recursos (classes d'idiomes, assistència amb problemes burocràtics, etc.) amb l'objectiu de facilitar les experiències de migració. A més, és un espai on es poden compartir problemes i establir noves relacions en el context local, fet que pot facilitar la reestructuració de les seves xarxes de suport (Moscato, 2022). Pel que fa a la participació, aquesta té lloc dins d'un context comunitari en el qual les persones executen activitats socials en moltes xarxes socials. Heller et al (1984) la defineixen com a “un procés en el qual els individus participen en la presa de decisions en les institucions, programes i entorns que els afecten” (citat per Cicognani *et al.*, 2007). Així doncs, les formes de participació estan determinades per les qüestions que sorgeixen en una comunitat i inclouen la seva cultura, normes, valors i institucions. Segons Ríos i Moreno (2010), les persones que participen sostenen un interès per resoldre dificultats comunes i per millorar la comunitat, mentre que la baixa participació està estretament relacionada amb la falta d'integració (citat per Moscato, 2022). A part, la participació activa i ciutadana és un eix per la promoció de la cohesió social i la convivència, ja que incrementa la qualitat de vida, possibilita l'empoderament, afavoreix el benestar psicosocial i proveeix un sentit d'inclusió social a la ciutadania (Cano, Sabariego i Folgueiras, 2019).

A part dels diferents factors mencionats anteriorment, també existeixen altres elements que poden actuar com a factors de risc o de protecció segons el context i la situació en què es donen. Alguns d'aquests són l'idioma, la religió, la manca d'ofici, la dificultat en l'accés a l'habitatge, l'exposició a nous estils de vida, els prejudicis existents, les idees comunes i estereotips, entre altres (Moscato, 2022).

1.3. Context a Espanya

Segons l'Institut Nacional de Estadística (INE), el juliol de l'any 2021 a Espanya hi havia una població total de 47.326.687 d'habitants, dels quals 5.325.907 eren estrangers (11,25%).

Tot i les dades anteriors, estudis com el de Di Masso et al. (2014) manifesten que a Espanya hi ha una gran presència de visions xenòfobes i assimilacionistes entre la seva població. Per exemple, en el context espanyol els debats nacionals sobre la delinqüència i la seguretat pública sovint transmeten una por cultural cap als immigrants emmarcada en una lògica xenòfoba que legitima a alguns individus a fer acusacions contra un “Altre” temible. Aquests discursos solen anar acompanyats d'altres com ara l'associat a la

“invasió” dels immigrants que alerta d’una arribada massiva, o bé de dinàmiques d’invisibilització i desconeixement (López i Aharchi, 2012).

Aquests discursos reproduïen i reforcen les pràctiques racistes i alguns estereotips negatius amb relació a les persones migrants com ara el de “delinqüents”, que augmenten la discriminació cap a aquestes, les homogeneïtza i en dificulten la seva integració.

D’altra banda, estudis com el de Moscato (2022) han considerat que la identificació amb la cultura espanyola i la participació comunitària són elements capaços de predir una bona integració de les persones immigrants a Espanya. El suport social rebut per part de les associacions i per les amistats espanyoles també són elements que contribueixen a la seva integració. Tot i això, quan una persona immigrant percep algunes formes de discriminació, el seu grau d’integració disminueix.

En la mateixa línia, en l’estudi de Moscato et al. (2014) es va trobar que, en el cas de la mostra espanyola, la identificació amb la cultura dominant (per exemple, l’idioma en el cas de les persones de parla hispana) pot influir en la discriminació percebuda i el sentit de comunitat. Així mateix, la tesi de Vergara (2017) exposa que la similitud històrica i lingüística permet entendre l’apropament entre persones llatinoamericanes i espanyoles, tot i que les diferències fenotípiques acaben interferint en la relació igualitària i això pot tenir conseqüències en la participació i la convivència.

Per altra banda, l’estudi de Cano et al. (2019) posa de manifest que la participació de la joventut espanyola en els barris estudiats no és gaire alta i descobreixen diversos elements que la dificulten com ara la falta de confiança i empoderament per part de les famílies, les dificultats econòmiques, la manca de temps o la sensació d’inseguretat i d’incivisme. Tot i això, ressalten la importància del barri com a un context per desenvolupar formes innovadores de participació ciutadana i creativitat comunitària i associativa a favor de la integració i la cohesió social.

1.4. Context a La Bisbal d’Empordà

Pel que fa a La Bisbal d’Empordà, en els darrers anys s’han portat a terme algunes iniciatives i estudis per part de l’Ajuntament per analitzar la situació del poble en relació amb la inclusió i la convivència intercultural, per tal de poder portar a terme projectes amb la intenció d’afavorir-la.

L’octubre de l’any 2016, des de l’Àrea d’Acció Social i Ciutadania es va elaborar “l’Informe diagnòstic d’inclusió i convivència intercultural a La Bisbal d’Empordà” que un any després va servir com a una de les bases per la realització del “Pla Local d’Acció Social de La Bisbal d’Empordà”.

En el primer document es van recollir l'opinió i les idees de la població de La Bisbal mitjançant diferents mètodes participatius. A continuació s'exposen les conclusions més rellevants obtingudes en aquest en relació amb l'actual treball:

- La població de la Bisbal tendeix a valorar l'escenari del poble com de coexistència hostil.
- Respecte a les relacions socials, semblen existir grans abismes entre la població autòctona i l'al·lòctona en els seus marcs relacionals.
- Pel que fa al sentiment de pertinença a la localitat, és desigual entre ambdues poblacions.
- Hi ha una participació desigual, que s'observa a través d'un menor nivell generalitzat de participació en activitats i associacions per part de les persones migrants.
- La majoria de persones d'origen divers consideraven que al carrer eren mirades o tractades de manera diferent pel fet de ser estrangeres.
- Escenari preocupant davant la diversitat cultural: pors, actituds de ràbia, etc.¹

A partir de la informació recollida en aquest informe, l'any següent es va elaborar el Pla Local d'Acció Social que tenia per objectiu establir accions i propostes prioritàries per tal de generar xarxes socials, millorar la convivència, enfortir la cohesió social i facilitar la igualtat d'oportunitats dels bisbalencs i les bisbalenques (Ajuntament de La Bisbal d'Empordà, 2017).

A la Bisbal hi ha un teixit associatiu bastant important que l'any 2016 comptava amb aproximadament 45 entitats culturals i 15 relacionades amb l'esport (Ajuntament de La Bisbal d'Empordà, 2016). Aquest teixit associatiu juntament amb l'Ajuntament organitzen anualment una gran quantitat d'actes com per exemple l'Aplec de la Sardana, la Festa Major de la vila, la Fira Dolça, la Fira del Circ, entre altres. Tot i això, com es pot observar en els informes portats a terme en els darrers anys, la participació en les activitats i en les associacions/entitats està disminuint progressivament i és bastant desigual entre la població de La Bisbal.

En aquesta direcció, l'any 2015 es van iniciar les primeres jornades "La Bisbal, Ciutat Viva" en l'àmbit de la convivència intercultural amb l'objectiu de donar valor a la diversitat cultural del municipi i promoure activitats per una convivència intercultural

---

¹ Aquestes conclusions pertanyen a la presentació que es va fer dels resultats obtinguts en l'Informe diagnòstic d'inclusió i convivència intercultural a La Bisbal d'Empordà l'any 2016.

positiva. Així doncs, des de l'Àrea d'Acció Social i Ciutadania s'han engegat durant els darrers anys diferents projectes, tallers i activitats per fomentar la participació i la cohesió social com ara el taller de teatre comunitari, el projecte audiovisual "Històries d'integració" o la Guia de comunicació inclusiva per afavorir la participació ciutadana. Aquesta última, elaborada amb la col·laboració de les àrees de Cultura i Igualtat, és un dels projectes més recents i té per finalitat esdevenir una eina pel teixit associatiu i l'administració local a fi de promoure una comunicació més inclusiva que afavoreixi la inclusió i garanteixi els drets i la participació de la ciutadania (Ajuntament de La Bisbal d'Empordà, 2021).

2. Objectius

Tenint en compte els resultats obtinguts en alguns dels estudis mencionats anteriorment i en l'Informe diagnòstic realitzat a La Bisbal, l'objectiu general del meu treball és:

- Identificar quins són els factors que intervenen en la poca integració comunitària de la població migrant de La Bisbal d'Empordà.²

Els objectius específics són:

- Recollir quins factors psicosocials dificulten la integració comunitària de les persones migrants.
- Conèixer l'opinió de la població de La Bisbal d'Empordà sobre les activitats organitzades per les associacions i entitats, i la seva participació en aquestes.
- Proposar iniciatives per impulsar la participació comunitària a La Bisbal.

3. Metodologia

Des del principi es va plantejar l'ús de metodologia qualitativa per a recollir les dades perquè es va considerar el mètode òptim per estudiar la complexitat social de la qüestió plantejada, ja que permet obtenir una comprensió més profunda dels significats i definicions de la situació tal com les plantegen les persones, des del vessant més subjectiu (Banister, Burman, Parker, Taylor, i Tindall, 2004).

3.1. Procediment

Inicialment, es volia utilitzar la tècnica de grups de discussió perquè permet arribar a més gent (en comparació amb altres tècniques) i recollir informació rellevant i rica sobre el problema. Però, finalment, no va ser possible a causa de la disponibilitat d'horaris

---

² Aquesta afirmació es realitza basant-se en els resultats obtinguts en l'Informe diagnòstic d'inclusió i convivència intercultural de l'any 2016.

d'algunes persones, ja que a causa de la complexitat d'aquests (jornades laborals molt llargues, caps de setmana ocupats, etc.) era molt difícil establir una data i horari concret per poder portar a terme els grups.

Per aquest motiu es va optar per canviar la tècnica escollida inicialment per l'entrevista. En aquest cas, l'entrevista permetia adaptar-se millor a la disponibilitat de cada participant i, de la mateixa manera, possibilitava explorar i obtenir informació sobre el significat que les persones li donen a la temàtica del treball, les problemàtiques associades, la seva experiència personal, etc.

En primer lloc, encara amb l'objectiu de fer grups de discussió, es va contactar amb la dinamitzadora comunitària i amb diverses associacions i entitats de La Bisbal d'Empordà mitjançant el correu electrònic. Per escollir-les es va fer servir de referència el llistat utilitzat per portar a terme el Pla Local d'Acció Social (vegeu Annex 1). El propòsit d'aquesta acció era establir contacte amb referents de la població i amb diferents persones que poguessin estar interessades a participar i, que a la vegada, poguessin fer-ne difusió (efecte "bola de neu") entre les seves amistats, els seus familiars, etc.

Una vegada establerta aquesta comunicació es van advertir les dificultats per coincidir en un dia i un horari en concret amb grups diversos de persones. A partir d'aquí, es va plantejar l'opció de canviar de tècnica i es va preguntar a alguns/es voluntaris/es si estarien disposats/des a participar en una entrevista que s'ajustés a la seva disponibilitat d'horaris. Davant les respostes positives obtingudes, es va fer efectiu el canvi.

Per portar a terme l'entrevista semiestructurada³, en primer lloc, es va elaborar un programa d'entrevista detallant diferents temàtiques en format de pregunta per tal de disposar d'un esquema dels aspectes que es volien explorar durant l'entrevista (consultar Annex 2).

Després, es va contactar amb les persones voluntàries a través de correu electrònic o WhatsApp per concretar una trobada, en alguns casos presencial i en altres virtual (segons la disponibilitat de la persona). També es va anar a preguntar a algunes persones del carrer o de determinats establiments de La Bisbal si volien col·laborar en l'estudi amb la finalitat d'arribar a més població.

---

³ Per elaborar l'entrevista es van tenir en compte les consideracions que mencionen els autors i les autores en el llibre "Métodos cualitativos en psicología. Una guía para la investigación".

Finalment, abans de començar l'entrevista se'ls van explicar els objectius del treball i es va facilitar un consentiment informat on se'ls comunicava alguns detalls sobre aquest (vegeu Annex 3). En les trobades presencials les persones van signar el document, mentre que en les trobades en format virtual van donar el seu consentiment verbal. Les entrevistes van ser enregistrades amb àudio, amb el consentiment previ de cada participant i, durant la trobada, també es van recollir algunes dades sociodemogràfiques.

Per avaluar les entrevistes⁴ i obtenir els resultats s'ha fet una anàlisi del contingut i interpretatiu. En primer lloc, s'han identificat de forma deductiva diferents dimensions relacionades amb els objectius del treball. Llavors, dins d'aquestes, s'han distingit de manera inductiva diferents temes⁵ i subtemes que van apareixent en les respostes de les persones participants. La finalitat d'aquesta distribució és basar-se en un sistema organitzador, ja que s'ha obtingut molta informació variada en les entrevistes i es pretén reduir-la i organitzar-la. Després, fragmentant les dades i seleccionant-ne algunes s'han obtingut els diferents temes i subtemes que actuen com a patrons de significat compartit entre elements de dades. Aquesta fragmentació no es fa tenint en compte la característica d'exhaustivitat, però sí les de representativitat, homogeneïtat i pertinença.

Per presentar els resultats aconseguits, faré dos presentacions segons la meva mostra: una des del punt de vista de les persones migrants⁶ i l'altra de les persones autòctones⁷. Considero que d'aquesta manera es podran observar millor les característiques i opinions d'ambdós grups obtenint així una anàlisi més rica.

3.2. Participants

Les entrevistes es van administrar a una mostra *ad hoc* de vuit persones residents a La Bisbal d'Empordà, set d'elles dones i un home, amb edats entre els vint-i-un i els cinquanta anys. D'aquestes vuit persones, quatre d'elles tenen la nacionalitat espanyola; dos tenen la doble nacionalitat, en un cas espanyola-boliviana i en l'altra espanyola-

---

⁴ En l'Annex 4 es pot consultar informació en relació amb la transcripció de les entrevistes i una taula on s'indica el nombre de pàgines que ocupa cada una.

⁵ Aquesta distribució s'ha fet tenint en compte les consideracions que apareixen en el document de l'autor Díaz Herrera, C (2018) i en el llibre de "Métodos cualitativos en psicología. Una guía para la investigación".

⁶ Segons Termcat centre de terminologia, en el context de la Unió Europea, es considera migrant la persona que estableix la residència habitual en un país de la Unió per un període mínim de dotze mesos o la persona que deixa de tenir la residència habitual en un país de la Unió per un període mínim de dotze mesos.

⁷ Segons el Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans, la persona autòctona és aquella que és originària del mateix país, lloc o àrea en què viu.

mexicana; i les dos restants, una participant té la nacionalitat marroquina i l'altra la romanesa. Es pot consultar la taula amb les dades de cada participant en l'Annex 5.

4. Resultats

A continuació s'exposen els resultats obtinguts a partir de l'anàlisi de les entrevistes realitzades.

Per fer l'anàlisi dels temes i subtemes s'ha seguit la línia dels factors psicosocials que intervenen en la integració comunitària mencionats al marc teòric: identificació cultural, suport social, participació comunitària i discriminació percebuda (Moscatò, 2022). Tenint en compte els objectius, aquests conceptes teòrics resulten útils per fer una lectura entenedora de les dades, ja que tenen certa capacitat predictora respecte al nivell d'integració comunitària de les persones. En aquest cas, els factors psicosocials són les dimensions de referència i dins d'aquests s'han identificat diferents temes i subtemes que pretenen descriure i comprendre els aspectes que influeixen en la integració comunitària de les persones participants.

4.1. Suport social

Per començar, en relació amb el suport social, seguidament es recullen les manifestacions de suport que el i les participants expressen que tenen, que han tingut o que creuen que poden tenir.

Les respostes obtingudes s'han agrupat en dos temes. El primer reuneix les respostes que indiquen que perceben suport procedent de les seves relacions socials, fent referència a aquelles relacions que s'estableixen amb altres persones amb l'objectiu de satisfer necessitats o compartir sentiments i experiències en un moment determinat. Per altra banda, el segon aplega les respostes que manifesten rebre el suport d'institucions i organismes de la localitat. A partir d'aquests dos temes, s'aconsegueixen els subtemes que apareixeran a continuació.

Primerament, es presenten alguns exemples del punt de vista de les persones migrants respecte a les seves fonts de suport. Aquests exemples van aparèixer en el context de la pregunta “*en cas de tenir alguna necessitat important, amb quin o quins suports comunitaris creus que podries comptar (veïns, associacions, etc.)?*” o semblant.

Relacions socials del tipus familiar, fent referència a la família de primer i segon grau:

(KMM; pp. 29; fr. 3) *Primero con mi familia, que tengo aquí mi familia entera.*

(AM; pp. 1; fr. 3) *Considero que si tengo un problema me podría ayudar la familia.*

Relacions socials del tipus amistats, fent referència a amics i amigues:

(KMM; pp. 29; fr. 4) *Y aparte yo creo que algunos amigos también porque ya se nota quién te rodea y te puede ayudar.*

(MP; pp. 16; fr. 5) *Si és una qüestió complicada i així, hi ha les amigues.*

Relacions socials de l'entorn laboral, fent referència a companys/es de feina:

(AM; pp. 1; fr. 4) *Y si fuese de aquí supongo que en el trabajo. O sea la constructora si hay un problema, porque tuve problemas, me han ofrecido ayuda.*

Relacions socials de l'entorn veïnal, fent referència a les persones que viuen en el mateix barri.

(MP; pp. 16; fr. 6) *Però depèn de la situació també les xarxes veïnals [...].*

Organismes i institucions. En aquest cas, les participants fan referència a les institucions públiques, que recull organitzacions que formen part del govern nacional o subnacional.

(MP; pp. 16; fr. 6, 7) *Però depèn de la situació també les xarxes veïnals o l'Ajuntament.*

(NB; pp. 38; fr. 5) *Seguro Social. En Consell Comarcal. Sí.*

Es pot observar que les participants manifesten tenir o haver tingut almenys una font de suport en el seu entorn proper. Aquestes fonts de suport apareixen majoritàriament en les seves relacions personals com ara les familiars, les amistats, en el seu entorn laboral o veïnal. També es mencionen fonts de suport procedents d'institucions públiques com l'Ajuntament o el Consell Comarcal.

Tot seguit, es presenten alguns exemples del punt de vista de les persones autòctones respecte a les seves fonts de suport.

Relacions socials del tipus familiar:

(CNL; pp. 5; fr. 3) *La família.*

Relacions socials del tipus amistats:

(CNL; pp. 5; fr. 4) *I els meus amics.*

(ELM; pp. 8; fr. 6, 7) *Des dels veïns de l'escala on visc, fins a la colla d'amics.*

Relacions socials de l'entorn veïnal:

(NVR; pp. 33; fr. 4) *Bueno, depèn del suport que necessiti. Sí que per exemple jo soc d'un carrer que no té sortida i sempre hem fet molta comunitat amb els veïns.*

(AMD; pp. 27; fr. 42) *Jo penso que amb els veïns.*

(ELM; pp. 8; fr. 6) *Des dels veïns de l'escala on visc, fins a [...].*

Relacions socials derivades de la realització d'activitats lúdiques, fent referència a les que es fan a tall d'entreteniment com ara la participació en associacions i entitats.

(NVR; pp. 33; fr. 5) *Compto més amb la gent del cau i els meus companys.*

(AMD; pp. 27; fr. 43) *A dins d'associacions i entitats, jo penso que també davant d'una situació que, que s'ho mereixés, jo penso que els trobaria.*

(ELM; pp. 8; fr. 8) *A associacions on estic o on he participat.*

S'observa que les persones autòctones manifesten rebre suport principalment de les seves relacions personals familiars, amb les amistats i de l'entorn veïnal. En aquest cas, no es mencionen les relacions en l'entorn laboral, però apareixen les fonts de suport procedents de l'entorn lúdic com ara les dels companys i les companyes d'entitats i associacions.

4.2. Discriminació

En segon lloc, en relació amb la discriminació, a continuació es recullen les experiències i opinions del i les participants sobre aquest factor.

En aquest cas, les respostes obtingudes s'han agrupat en dos temes, la discriminació percebuda i la desapercebuda. En el cas de la percebuda, s'han identificat quatre subtemes: segregació, conflictes, rebuig social i altres formes. El primer fa referència a la separació d'una persona o un grup per motius socials o culturals. El segon, a conflictes que es puguin generar entre persones o grups socials d'una societat. El tercer, a l'exclusió deliberada d'un individu o grup de les interaccions socials i finalment l'últim pot incloure altres formes que es podrien considerar de discriminació i que no s'engloben a cap altre subtema. Quant a la desapercebuda, el subtema és la bondat, fent referència a la inclinació de les persones per fer el bé.

Seguidament, es presenta el punt de vista de les persones migrants que han comentat percebre o haver percebut algun tipus de tracte discriminatiu cap a un mateix o cap a altres persones o grups socials del seu entorn o bé, que no han percebut discriminació.

Discriminació percebuda en relació amb conflictes:

(KMM; pp. 32; fr. 38) *Como siempre, hay problemitas a veces entre algunas personas, pero en global no he sentido muchas cosas feas.*

Discriminació percebuda en relació amb formes de rebuig social:

(MP; pp. 21; fr. 53) *Per sota sí que veus que... Bueno, la discriminació que hi ha a tot arreu, tant en les administracions com en les persones i les idees que sempre es van... els bulos de discriminació que hi ha. Tot el rollo aquest de "no, que els moros els donen ajudes". I això, encara que sigui mentida, encara que es pugui demostrar, la gent ho té el cap.*

Discriminació percebuda, altres formes:

(MP; pp. 21; fr. 52) *Falta comunicació. És veritat que són les dues parts, però que de la població que és originària d'aquí faltaria més apertura.*

Discriminació desapercebuda, fent referència a la bondat:

(AM; pp. 3; fr. 22) *Siempre me ha parecido, los vecinos y así, que la gente está muy bien.*

(NB; pp. 40; fr. 28) *Son muy buenos. La gente de La Bisbal muy buenos.*

Es pot veure que algunes persones migrants perceben formes de discriminació relacionades amb els conflictes entre persones o grups socials i també de rebuig cap a determinades persones a causa dels estereotips i prejudicis existents. També es menciona una altra forma de discriminació relacionada amb la manca d'obertura i comunicació de la població autòctona cap a la migrant. D'altra banda, també hi ha dos persones que no manifesten haver percebut de moment cap forma de discriminació cap a elles mateixes o cap a persones del seu voltant i que segons la seva experiència valoren molt positivament a la població de La Bisbal.

Pel que fa al punt de vista de les persones autòctones, es recullen alguns exemples sobre les opinions entorn la discriminació que perceben o han percebut en algun moment en el seu entorn proper.

Segregació:

(ELM; pp. 13; fr. 54) *La Bisbal és una ciutat extremadament associativa, però sembla que sigui associativa per alguns. Vull dir, sembla que només participin en associacions sobretot les persones... Bueno, de La Bisbal, catalanes, pell blanca... Mmm, val? I els que no tenen aquest estereotip doncs... viuen com apartades, no?*

Conflictes:

(NVR; pp. 37; fr. 41) *Després hi ha diferents cultures que, òbviament, xoquen unes amb les altres i potser sí que hi ha alguns petits conflictes a nivell de diferents cultures.*

En aquesta ocasió, s'observa que es tornen a mencionar els conflictes entre grups i apareix la segregació de determinades persones en alguns entorns socials de La Bisbal.

4.3. Identificació cultural

En tercer lloc, la identificació cultural fa referència a l'acció d'identificar-se amb la cultura i valors del grup social majoritari. A continuació, es recullen els punts de vista de les persones participants respecte a aquesta dimensió.

En aquesta ocasió, les respostes s'han agrupat en dos temes: aspectes que dificulten la identificació i aspectes que la faciliten. Quant als aspectes que la dificulten es refereix a

aquells que impedeixen sentir-se identificat amb uns valors i creences concrets mentre els que la faciliten són aquelles qüestions o circumstàncies que afavoreixen la identificació cultural de les persones. Dins d'aquests temes s'han identificat els subtemes de dissimilitud històrica, fent referència a la història passada d'una comunitat social; la connexió amb la tradició, referint-se al llegat de costums i rituals que es transmet de generació en generació; i la vinculació afectiva que es pot donar amb un grup humà.

Tot seguit es presenten exemples del punt de vista de les persones migrants.

Aspectes que dificulten la identificació cultural, en relació amb la dissimilitud històrica:

(MP; pp. 17; fr. 18, 21) *Aquí el tema per mi, que vinc de fora, jo soc d'un altre país i és una altra cultura. És veritat que no em sento identificada amb les entitats i el tipus [...]. No em sento, perquè no tinc la història ni tot això que "ai, la meva àvia...". No, no ho tinc i llavors no em sento identificada ni interpel·lada amb aquests esdeveniments molt nacionals, molt de la cultura nacional.*

Aspectes que dificulten la identificació cultural, fent referència a la connexió amb la tradició d'una comunitat:

(AM; pp. 3; fr. 17) *Mi marido es una persona que no le gusta el cambio, le ha costado barbaridades adaptarse. Ahora ya está acostumbrado, pero es muy diferente, polos opuestos. Entonces a él no le dice nada, no le emociona ni nada. No, nada. Alguna cosa a lo mejor le parece ridícula, no sé.*

En aquesta ocasió es pot observar com algunes persones migrants comenten no sentir-se identificades amb la cultura majoritària, i els aspectes que assenyalen com a aquells que dificulten la identificació són la manca d'una història passada en comú amb la comunitat social i la manca de connexió amb les tradicions típiques d'aquesta comunitat.

Seguidament, es presenten exemples del punt de vista de les persones autòctones.

Aspectes que faciliten la identificació cultural, fent referència a la connexió amb la tradició d'una comunitat:

(NVR; pp. 36; fr. 30) *La tradició. Perquè la tradició, o sigui, m'agrada perquè fa molts anys que s'està fent i pensar que fa vint anys les Festes Majors eren molt similars a com són ara és maco.*

Aspectes que faciliten la identificació cultural, fent referència a la vinculació afectiva:

(NVR; pp. 34; fr. 13) *Bueno, el cau ja forma part de la meua vida i em motiva a seguir endavant, però perquè jo sempre he dit que jo soc com soc gràcies al cau. Soc del cau des de que tinc set anys i ara en tinc vint-i-un, doncs uns quants. I la família que s'ajunta al cau és molt maca.*

En aquest cas s'observa com la participant se sent identificada amb la cultura majoritària. Els aspectes que faciliten aquesta identificació són la vinculació afectiva amb un grup humà específic i l'interès per la tradició de la comunitat, que en aquesta ocasió actua com a aspecte que afavoreix la identificació en lloc de dificultar-la com en el cas mencionat de les persones migrants.

4.4. Participació

Per acabar, en relació amb la dimensió de participació es recullen els aspectes que influeixen en la participació del i les participants en dos contextos diferents, el de les entitats i associacions del poble i el de les activitats que es porten a terme a La Bisbal.

En aquest cas, les respostes s'han agrupat en dos temes diferenciats que són: aspectes que dificulten la participació i aspectes que la faciliten. En el primer, es fa referència a les dificultats específiques, siguin personals o per situacions externes, que impedeixen o dificulten la participació. En el segon, als aspectes o circumstàncies que poden facilitar-la.

Tot seguit es presenten les respostes de les persones migrants en el context de la manca de participació en entitats/associacions de La Bisbal, ja que les quatre participants manifesten no formar-ne part de cap dins de La Bisbal. Els següents exemples van aparèixer en el context de la pregunta “*Quins aspectes ocasionen que aquest fet?*” o semblant, en els casos en què les persones responien que no formaven part de cap entitat. Aspectes que dificulten la participació, fent referència a la disponibilitat d'horaris:

(KMM; pp. 30; fr. 13) *También por falta de tiempo.*

(AM; pp. 2; fr. 11) *Es por la falta de tiempo. Ni para mi personal, en alguna cosa es personal que se necesita el tiempo y no puedo.*

Aspectes que dificulten la participació, fent referència a la desconeixença del funcionament de l'entitat/associació:

(KMM; pp. 30; fr. 16) *Pero a veces no hay sitio, creo que está muy limitado. No sé si es porque tienen un número limitado o porque no pueden ampliar más. No sé.*

Aspectes que dificulten la participació, fent referència a la desconeixença sobre l'oferta disponible d'entitats/associacions:

(KMM; pp. 30; fr. 11) *No, porque aquí en La Bisbal creo que no hay muchas.*

(AM; pp. 1; fr. 9) *No conozco nada de asociaciones.*

Aspectes que dificulten la participació, fent referència a la manca d'obertura dels i les membres de les entitats/associacions davant de noves persones:

(MP; pp. 21; fr. 50) *Son colles d'amics i ja, “de ahí hasta el final”. Clar, això al*

final té aquesta aparença de molt tancat, de que no s'obren i no... Tu veus un grup molt tancat i molt homogeni i dius "jo no, jo no pertany aquí o jo no puc entrar aquí".

Amb els exemples anteriors es pot observar que les persones entrevistades no participen en les entitats per diferents raons que van des de la manca de disponibilitat horària, a la desconeixença o a la percepció de falta d'obertura dels membres de les entitats. També es pot veure que no sempre hi ha un aspecte que dificulta la participació, sinó diversos i aquests van apareixent en diferents respostes.

Seguint amb les persones migrants, a continuació es presenten les respostes en el context de la participació en les activitats que s'organitzen al poble i es recullen els factors que dificulten aquesta participació i els que la faciliten.

Aspectes que dificulten la participació, fent referència a la disponibilitat d'horaris:

(KMM; pp. 30; fr. 21) *Es una desventaja que a veces trabajas y no puedes participar en las actividades que tu quieres.*

(AM; pp. 1; fr. 7) *Siempre he ido con la niña pero ahora, como ya no hace falta ir con ella, no voy porque tampoco tengo tiempo. Al mercado llevo años que no he ido, no me acuerdo, porque no puedo.*

Aspectes que dificulten la participació, fent referència a la desconeixença sobre l'oferta disponible d'activitats:

(AM; pp. 1; fr. 5) *Conozco muy poco.*

(NB; pp. 38; fr. 6) *Yo no. Jo encara no faig res d'activitats.*

Aspectes que faciliten la participació, fent referència a la possibilitat de socialitzar amb altres persones durant l'activitat:

(MP; pp. 20; fr. 47) *I també participar perquè ja ara després de tot aquest temps amb la pandèmia jo crec que és superimportant tornar al carrer, tornar a trobar-se i tornar a fer espais de trobada.*

Aspectes que faciliten la participació, fent referència al plaer de participar:

(KMM; pp. 31; fr. 23) *Aparte, siempre que hay actividades es alegría, o sea ya desconectas de todo.*

Aspectes que faciliten la participació, fent referència temàtiques universals:

(MP; pp. 17; fr. 23) *Però, en canvi, Sant Jordi sí que m'encanta perquè és una cosa molt... més fàcil, no? Perquè els llibres o estar al carrer, trobar-te amb tothom... Fomentar la lectura em sembla una cosa més universal que, jo què sé.*

(NB; pp. 39; fr. 17) *Por ejemplo el Carnaval, yo me encanta porque a veces hi fan cançons de nosotros, fan cançons de todos pueblos. Sí, a veces. Y me gusta como*

bailan y així, sí.

Pel que fa a la participació en les activitats que s'organitzen a La Bisbal, es pot observar que els principals motius per no participar són la manca de disponibilitat d'horaris i la desconeixença sobre l'oferta d'activitats que es porten a terme, que van en la mateixa línia que en el cas de la participació en entitats. Tot i això, es pot veure que hi ha participants que tot i que mencionen dificultats per participar, comenten que sí que participen en algunes activitats quan disposen de temps perquè els interessa la temàtica de l'activitat, per la possibilitat de socialitzar o pel plaer que els genera participar-hi.

Tot seguit, es presenten les respostes de les persones autòctones en relació amb la participació en entitats/associacions de La Bisbal. En el cas de les persones que sí que formen part d'alguna entitat, les respostes es donen en el context de la pregunta "*Què és el que més et motiva a formar-ne part?*" o semblant.

Aspectes que dificulten la participació, fent referència a la disponibilitat d'horaris:

(CNL; pp. 5; fr. 8) *És que crec que no percebo res, o sigui, a part del factor temps que això és bastant important, perquè no trobo res que jo digui que puc treure algo d'allò.*

Aspectes que dificulten la participació, fent referència a la desconeixença sobre l'oferta disponible d'entitats/associacions:

(CNL; pp. 5; fr. 6) *Crec que és el mateix cas, que en conec poques, però sí que em sembla que les associacions, almenys com jo les percebo, són més juvenils i tenen pinta de ser divertides i interessants.*

Aspectes que dificulten la participació, fent referència a la manca connexió amb la l'objectiu de l'entitat/associació:

(CNL; pp. 5; fr. 8, 9) *És que crec que no percebo res, o sigui, a part del factor temps que això és bastant important, perquè no trobo res que jo digui que puc treure algo d'allò. Però no del tipus benefici econòmic o per interès o així, sinó algo que digui "ah, m'aporta" o realment representa el que a mi m'agradaria estar.*

Aspectes que faciliten la participació, fent referència a la possibilitat de socialitzar amb altres persones:

(ELM; pp. 11; fr. 35) *I l'altre és... Evidentment, tota la gent que pots conèixer i que acabes formant més famílies que la purament biològica.*

Aspectes que faciliten la participació, fent referència al plaer de participar:

(NVR; pp. 34; fr. 14) *I després, els Geganters, doncs perquè toco la gralla. M'agrada tocar la gralla i perquè és molt xulo i la cultura catalana m'agrada molt.*

Aspectes que faciliten la participació, fent referència a l'interès per l'objectiu de

l'entitat/associació:

(AMD; pp. 24; fr. 9) *El que més em motiva és la finalitat, l'objectiu de l'entitat.*

Aspectes que faciliten la participació, fent referència a la possibilitat de col·laborar pel poble:

(ELM; pp. 11; fr. 33) *En primer terme col·laborar pel poble bàsicament. O sigui, poder fer que les coses es facin de forma activa.*

En aquest cas es pot observar que els aspectes que dificulten la participació en una entitat/associació van en la mateixa direcció que els mencionats per les persones migrants: manca de disponibilitat d'horaris i desconeixença de l'oferta que hi ha a La Bisbal. Quant als aspectes que faciliten la participació, alguns coincideixen amb els que comenten les persones migrants en relació amb la participació en activitats com ara la socialització o el plaer de participar, i altres apareixen per primera vegada com la possibilitat de col·laborar pel poble o l'interès pels objectius de l'entitat.

Seguint amb les persones autòctones, a continuació es presenten les respostes en el context de la participació en les activitats que s'organitzen al poble i es recullen els factors que dificulten aquesta participació i els que la faciliten.

Aspectes que dificulten la participació, fent referència als problemes personals:

(AMD; pp. 25; fr. 32) *O sigui, a tot el que puc, no arribo a tot, no? A més a més, a vegades la situació personal tampoc no t'acompanya.*

Aspectes que dificulten la participació, fent referència a la distància geogràfica entre el lloc on es fa l'activitat i el lloc on es resideix.

(ELM; pp. 9; fr. 19) *Sí que hi ha una associació en particular, que segurament ha sortit en altres entrevistes, que és la dels, Associació de Veïns del Convent. Clar, que allò és un cas diferent. I llavors tinc coses que fan que jo, des del centre de la vila, no segueixo i no n'estic molt el cas.*

Aspectes que faciliten la participació, fent referència a la possibilitat de socialitzar amb altres persones durant l'activitat:

(ELM; pp. 11; fr. 41) *Doncs el fet també de trobar-te amb gent que en altres entorns no coincidiries mai. Dius "ai mira, avui fan això a la biblioteca o fan això a la plaça, doncs va, potser hi haurà tal". Doncs a veure si, a banda del propi acte, trobo algú i... bueno, ens veiem, una mica la xerrada i... Això m'agrada.*

Aspectes que faciliten la participació, fent referència al plaer de participar:

(AMD; pp. 26; fr. 33) *Si puc gaudir d'anar a veure un espectacle... Per exemple, gaudeixo molt d'una Fira de Circ. M'encanta anar a coses que fan per la Festa Major,*

espectacles. Vull dir, tot el que puc i en puc gaudir, doncs sí, hi vaig.

Aspectes que faciliten la participació, fent referència a l'interès per la temàtica de l'activitat:

(CNL; pp. 6; fr. 15) *Intento, sobretot les que són per joves, anar a lo màxim que puc perquè al final estan bé i són divertides.*

(NVR; pp. 36; fr. 31) *I perquè són divertides, són molt dinàmiques, acompanyen molt. Vull dir, per la joventut és molt guai.*

(ELM; pp. 11; fr. 40, 41) *Bueno, a vegades a banda dels continguts del propi acte que pugui haver-hi, doncs el fet també de trobar-te amb gent que en altres entorns no coincidiries mai.*

Com es pot observar, en general, les persones autòctones participen en les activitats que s'organitzen al poble, alguns a un major número d'aquestes i altres a menys. Quan se'ls preguntava pels aspectes que podien dificultar la seva participació en aquestes, es pot veure que apareixen raons com ara les dificultats personals o la distància geogràfica. D'altra banda, els aspectes que motiven la participació són semblants als que han anat apareixent anteriorment com ara el plaer de participar, la possibilitat de socialitzar o l'interès per la temàtica de les activitats.

Hi han algunes respostes dels i les participants que no s'han inclòs en aquest apartat, però que es poden consultar a l'Annex 6 perquè es considera que podria ser interessant tenir-les en compte en altres estudis on es poguessin explorar amb més profunditat. Els motius perquè no s'han inclòs també es poden consultar en el mateix annex.

5. Discussió i Conclusions

En relació amb el primer objectiu específic del treball, la línia seguida en els resultats permet observar i tenir en compte determinats factors que influeixen en la integració comunitària de les persones migrants.

En primer lloc, es pot veure que les persones migrants manifesten tenir fonts de suport en el seu entorn proper. Tenint en compte que percebre suport és un factor que influeix positivament en l'adaptació de les persones i que actua com a amortidor davant de situacions estressants (Tonsing, 2013), sembla que en aquesta ocasió el suport social actua com a factor de protecció en relació amb la integració comunitària, ja que les participants en perceben al seu voltant. Tot i això, en relació amb el paper de l'associacionisme, en aquest cas els resultats no van en la mateixa línia que els d'altres estudis com ara el de Moscato (2022) perquè les participants no expressen rebre suport per part de cap

associació, mentre que en l'estudi és un element important que afavoreix la integració de les persones migrants.

Seguint en la direcció de l'associacionisme, els resultats mostren que les participants migrants no participen en cap entitat/associació de La Bisbal. Aquests resultats coincideixen amb els obtinguts en l'Informe Diagnòstic realitzat a La Bisbal d'Empordà on s'assenyalava la participació desigual per part de les persones migrants en les activitats i associacions del poble. Apareixen diferents aspectes que dificulten aquesta participació com ara la manca de temps, que és un factor que també apareix en altres estudis com ara el de Cano et al. (2019). Per altra banda, també es mencionen la desconeixença sobre el funcionament de les entitats i sobre l'oferta disponible, i la manca d'obertura dels i les membres de les associacions. Aquestes opinions coincideixen amb les respostes de les persones autòctones que estan dins del món associatiu quan se'ls preguntava per la manca de participació d'altres persones allunyades del seu cercle d'amistats. L'aparència de grups tancats i de caire familiar o de colles d'amics de les associacions i entitats de La Bisbal és una faceta que també va aparèixer en els informes portats a terme a la vila. Això podria estar relacionat amb la desconeixença respecte a les entitats per part de les persones que no en formen part. Un altre factor que podria condicionar la coneixença és l'idioma que s'utilitza en els canals de difusió, ja que potser les persones migrants encara no el dominen i això provoca que no entenguin la informació. Aquest aspecte el destaca una de les participants i també es menciona en l'estudi de Moscato (2022). La Guia de comunicació inclusiva que s'ha elaborat recentment a La Bisbal pot resultar un bon instrument per donar a conèixer adequadament les associacions/entitats i l'oferta que hi ha al poble per tal que la informació pugui arribar a tota la població.

Fixant-se en la manca de participació en entitats i associacions de La Bisbal per part de les persones migrants, en aquest cas la participació actua com a factor de risc en la integració comunitària de les participants, ja que la falta de participació està estretament relacionada amb la falta d'integració (Ríos i Moreno, 2010).

Tot i això, si se centra l'atenció en la participació en les activitats que s'organitzen, es pot observar una major participació per part d'algunes participants. Els resultats mostren que el factor temps i la desconeixença sobre l'oferta d'activitats continuen sent aspectes que dificulten la participació, però apareixen aspectes que l'afavoreixen com ara l'interès per la temàtica de les activitats, el plaer o la possibilitat de socialitzar amb altres persones. Aquest últim aspecte és important puntualitzar-lo, ja que diferents estudis afirmen que la participació ofereix la possibilitat d'ampliar les xarxes de suport en relacionar-se amb

altres persones i promoció de la cohesió social i la convivència, aspectes que potencien la integració social (Cicognani et al., 2007; Cano, Sabariego i Folgueiras, 2019). D'altra banda, l'interès per la temàtica de les activitats és un aspecte interessant a tenir en compte perquè les participants manifesten participar més o tenir més interès per les activitats de caràcter més universal o global com ara el Carnaval o Sant Jordi, en lloc de les de caràcter més nacional com les sortides amb gegants. També hi ha una participant autòctona que posa de manifest la necessitat de portar a terme activitats més globals amb les que més persones es puguin sentir identificades. Aquest fet, podria estar relacionat amb la identificació cultural de les persones amb les activitats.

Quant a la identificació cultural mencionada anteriorment, tenint en compte les respostes de les persones migrants, en aquest cas és un factor psicosocial que també actua com a factor de risc en la integració comunitària, ja que les respostes indiquen que no hi ha identificació amb la cultura majoritària, fet que es relaciona amb una menor integració (Moscato et al., 2014). Per part de la participant d'origen mexicà es menciona com a aspecte que dificulta la identificació el fet de no tenir una història passada en comú. Aquest cas difereix dels resultats obtinguts en la tesi de Vergara (2017) perquè es comenta que algunes similituds històriques i culturals entre les persones llatinoamericanes i espanyoles permet entendre l'apropament i la identificació entre aquestes.

Considerant els resultats, sembla que es podria associar la poca identificació amb la cultura majoritària amb una menor participació en les entitats/associacions de La Bisbal i en les activitats relacionades amb la tradició i costums nacionals. S'observa com algunes persones autòctones participen i se senten identificades amb les entitats més relacionades amb la cultura catalana mentre que això és un dels aspectes que en dificulta la participació de les persones migrants. A més, que una activitat presenti una temàtica més universal esdevé un aspecte que facilita la participació en aquesta per part de les persones migrants. De la mateixa manera, hi ha respostes que puntualitzen la importància de dur a terme activitats més universals i diverses amb les quals tothom es pugui sentir identificat en lloc d'activitats etnocèntriques o especialment centrades en la cultura majoritària.

Pel que fa a la discriminació, es veu que hi ha participants migrants que han percebut algun tipus de discriminació al seu voltant. Es fa referència a algun conflicte entre persones i també a la presència de rebuig a causa de prejudicis i estereotips racistes que es manifesten en converses del dia a dia i a les institucions, i que tenen per objectiu homogeneïtzar a determinats grups ètnics augmentant així la discriminació cap a aquests. Aquest fet dificulta la integració comunitària de les persones migrants en el país

d'acollida, ja que percebre's a un mateix com a objecte de discriminació és un estressor important d'aculturació (Tonsing, 2013). Per tant, en aquest cas la discriminació adopta el paper de factor psicosocial de risc.

Considerant que algunes persones autòctones també han detectat la presència de discriminació tot i no haver-la patit ells mateixos, els resultats segueixen la línia dels obtinguts en l'Informe Diagnòstic on la població de La Bisbal tendia a valorar l'escenari del poble com de coexistència hostil i les persones migrants consideraven que eren mirades o tractades de manera diferent. Caldria continuar explorant si aquesta situació té conseqüències en la participació com adverteix la tesi de Vergara (2017).

Resumint els aspectes tractats anteriorment i tenint en compte l'objectiu general del treball així com el primer objectiu específic, els factors psicosocials que dificulten la integració comunitària de les persones migrants a La Bisbal són la manca d'identificació amb la cultura majoritària, la discriminació percebuda i la poca participació. Per altra banda, el suport social actua com a factor de protecció. A part, apareixen alguns factors com l'idioma, els prejudicis, les idees comunes i els estereotips, que coincideixen amb els mencionats en l'estudi de Moscato (2022) i, que tenint en compte les respostes del i les participants, també actuen com a factors de risc per la integració comunitària.

Respecte al segon objectiu específic també s'ha assolit, ja que les entrevistes realitzades han permès conèixer l'opinió de la població de La Bisbal sobre les activitats organitzades per les associacions/entitats i la seva participació en aquestes. Tenir l'oportunitat de conèixer aquest fet va ser una de les motivacions inicials per escollir aquest treball. A més, és important tenir en compte aquestes opinions a l'hora de proposar les iniciatives que es presentaran a continuació en el context del tercer objectiu específic.

5.1. Iniciatives

Tenint en compte l'opinió i les propostes expressades per algunes de les persones entrevistades, a continuació s'exposen diverses iniciatives que es podrien portar a terme a La Bisbal d'Empordà per tal d'impulsar la participació de tota la població i millorar la integració comunitària.

5.1.1. Iniciativa 1: Descentralitzar les activitats

Una part bastant important de les activitats que es porten a terme a La Bisbal d'Empordà se situen al centre de la vila i a la zona del Passeig Marimon Asprer. Com comenten alguns participants, aquestes localitzacions queden allunyades dels barris més perifèrics i que congreguen a persones més diverses. Per tant, es podria plantejar la possibilitat de traslladar algunes activitats que ho permetin com, per exemple, alguna fira al carrer a

barris com el del Convent. Un altre exemple podria ser el de situar un espai de la Fira del Circ al mateix barri. D'aquesta manera, es produiria un apropament de les activitats a tota la població de La Bisbal, oferint així la possibilitat de formar-ne a tothom qui hi vulgui participar. A més, aquesta iniciativa permetria donar a conèixer certes activitats que si no es tenen a prop, poden passar desapercebudes.

5.1.2. Iniciativa 2: Revisar els canals de difusió

Com indiquen els resultats, un aspecte que dificulta la participació és la desconeixença de l'oferta que hi ha al poble tant d'activitats com d'entitats i associacions. Aquest fet juntament amb altres comentaris realitzats durant les entrevistes en la direcció que hi ha persones que probablement no se senten interpel·lades pels missatges que difonen les activitats, fan pensar que caldria revisar els canals de difusió que s'estan utilitzant.

Actualment, moltes vegades la informació sobre les activitats arriba a través de les xarxes socials o es pot consultar a Internet. Això pot provocar que, si no es disposa d'aquests recursos o no se segueixen les xarxes socials del municipi, la informació no arribi i no es conegui el que s'està fent a La Bisbal. Per tant, s'haurien de buscar canals de difusió complementaris als existents. Així, una opció podria ser penjar cartells arreu del municipi que indiquin les activitats que es faran aquell mes. Per arribar a les persones migrants que fa poc que viuen a La Bisbal i que potser encara no dominen l'idioma, es podria establir un contacte més directe a partir de referents que els poguessin explicar bé el funcionament de les activitats i els fessin saber que tothom hi està convidat.

En aquesta línia, és important tenir en compte la guia de comunicació inclusiva que s'ha creat per afavorir la participació ciutadana, ja que permet que els missatges que es fan arribar a la població siguin més adequats i afavoreixin que tothom s'hi pugui sentir convidat.

5.1.3. Iniciativa 3: Tallers participatius

Aquesta iniciativa podria tenir diverses implicacions interessant. La primera d'elles seria donar a conèixer totes les entitats i associacions del poble i les activitats que porten a terme a les persones que no en formen part. Això permetria tenir més coneixement del funcionament d'aquestes entitats i de l'oferta d'associacions i activitats existent a La Bisbal. Una altra implicació seria que els tallers podrien servir com a espais de trobada on compartir idees i relacionar-se amb altres persones de La Bisbal amb les quals normalment no es coincidiria. D'aquesta manera, per exemple, es podrien crear noves xarxes de suport o compartir opinions sobre les activitats, les necessitats de la població, els problemes percebuts, entre altres, per tal de buscar solucions conjuntes. A més, l'espai

de trobada també podria servir perquè algunes associacions decidissin col·laborar per iniciar un esdeveniment nou de caràcter intercultural o per establir nous canals de difusió. Aquests tallers o projectes participatius es podrien fer a les escoles i instituts perquè els infants i els i les adolescents puguin conèixer-ho, o bé en diferents barris i zones de La Bisbal.

5.1.4. Iniciativa 4: Impulsar les associacions veïnals

Tenint en compte que hi ha dos participants que mencionen l'Associació de Veïns i Veïnes del Barri del Convent de manera molt positiva i ressaltant la seva tasca inclusiva, impulsar noves associacions veïnals semblaria un recurs interessant per fomentar la participació a La Bisbal. Les associacions veïnals permetrien un contacte més directe entre les persones que conviuen en el barri i les decisions recaurien directament en elles. És a dir, els i les membres d'aquestes podrien decidir quines activitats i esdeveniments els interessin més i volen portar a terme en el seu barri en lloc d'esperar que ho decideixin altres persones. A més, aquestes associacions podrien servir com a font de suport per les persones que arriben al barri i podrien fomentar la formació de noves xarxes de suport per la població en general.

5.1.5. Iniciativa 5: Impulsar les activitats diverses

En aquest cas la iniciativa giraria al voltant de dissenyar activitats que tractin temàtiques diverses que puguin interessar a tota la població. Es podrien fer activitats de diversitat cultural o sexual, activitats de caràcter més universals com ara de cuina tradicional de diferents països, de dansa, de cinema, etc. Aquestes activitats es podrien pensar o dissenyar durant els tallers participatius o tenint en compte les opinions que puguin aparèixer en aquests.

5.2. Limitacions

En primer lloc, el fet d'haver de modificar la tècnica escollida inicialment per una altra és una de les principals limitacions del treball. Tot i això, el canvi es va poder fer efectiu sense complicacions majors i l'entrevista semiestructurada també ha permès conèixer en profunditat l'opinió i les experiències de les persones entrevistades, tot i que en un nombre inferior de participants en comparació amb els que estaven previstos a l'inici.

Una altra limitació del treball és que la selecció del i les participants es va fer a conveniència (mostra *ad hoc*) especialment per a aquest treball. En aquest cas, es va intentar que la mostra inclogués persones que haguessin viscut tota la vida a La Bisbal i persones migrants d'altres països d'Europa, Àsia, Àfrica i Amèrica. Tot i això, no va ser possible aconseguir cap persona migrant d'algun país asiàtic, ja que les persones que vaig

poder contactar a partir de sortir al carrer i visitar alguns establiments de La Bisbal es van mostrar contràries a participar per diferents motius com ara la feina, l'idioma o per recel. En relació amb la mostra, una altra limitació és la dificultat per trobar homes disposats a participar en el treball, ja que finalment només n'hi ha participat un.

6. Orientacions futures

Pel que fa a les propostes de continuïtat que podria tenir aquest treball, una d'elles seria poder portar a terme grups de discussió per tal de conèixer l'opinió i les experiències de més persones en relació amb la temàtica d'aquest treball.

A més, es podria intentar recollir l'opinió de més homes i de persones migrants de països asiàtics per veure com ho perceben ells i elles i quines experiències han tingut.

Per altra banda, una altra proposta de continuïtat podria ser la de desenvolupar amb profunditat alguna de les iniciatives proposades i portar-la a terme a La Bisbal mitjançant un projecte, taller, etc. on poguessin participar els i les habitants de La Bisbal.

7. Referències bibliogràfiques

- Aguilar Idáñez, M. J., i Buraschi, D. (2012). El desafío de la convivencia intercultural. *REMHU: Revista Interdisciplinar da Mobilidade Humana*, 20(38), 27-43.
- Ajuntament de La Bisbal d'Empordà, Àrea d'Acció Social i Ciutadania. (2016). *Informe diagnòstic d'inclusió i convivència intercultural a La Bisbal d'Empordà*. <https://www.labisbal.cat/documentos/contingut/contingut2101.pdf>
- Ajuntament de La Bisbal d'Empordà. (2017). *Pla Local d'Acció Social de la Bisbal d'Empordà* [Document d'arxiu].
- Ajuntament de La Bisbal d'Empordà. (2021). *Guia de comunicació inclusiva per afavorir la participació ciutadana* [Document d'arxiu].
- Añón, M. J. (2010). Integración: una cuestión de derechos. *Arbor*, 186(744), 625–638. doi:10.3989/arbor.2010.744n1222
- Appau, S., Churchill, S. A. i Farrell, L. (2018). Social integration and subjective wellbeing. *Applied Economics*, 1–14. doi:10.1080/00036846.2018.1528340
- Banister, P., Burman, E., Parker, I., Taylor, M., i Tindall, C. (2004). *Métodos cualitativos en psicología: una guía para la investigación*. Guadalajara: Universidad de Guadalajara.
- Cachón, L. (2012). Racismo y lucha contra el racismo: notas sobre la «estrategia integral» española contra el racismo. *Razón y fe*, 265(1364-1363), 391-403.

- Cano, A. B., Sabariego, M. y Folgueiras, P. (2019) “La participación comunitaria de los jóvenes en contextos urbanos vulnerables: aportaciones desde un diagnóstico colaborativo en el área metropolitana de Barcelona (España)”. *OBETS. Revista de Ciencias Sociales*, 14(2): 313-342. doi: 10.14198/OBETS2019.14.2.02
- Cicognani, E., Pirini, C., Keyes, C., Joshanloo, M., Rostami, R. i Nosratabadi, M. (2007). Social Participation, Sense of Community and Social Well Being: A Study on American, Italian and Iranian University Students. *Social Indicators Research*, 89(1), 97–112. doi:10.1007/s11205-007-9222-3
- Díaz Herrera, C. (2018). Investigación cualitativa y análisis de contenido temático. Orientación intelectual de revista Universum. *Revista General de Información y Documentación*, 28(1), 119-142. <https://doi.org/10.5209/RGID.60813>
- Dietz, G. (2017). Interculturalidad: una aproximación antropológica. *Perfiles educativos*, 39(156), 192-207.
- Di Masso, A., Castrechini, A., i Valera, S. (2014). Displacing xeno-racism: The discursive legitimation of native supremacy through everyday accounts of “urban insecurity.” *Discourse & Society*, 25(3), 341–361. doi:10.1177/0957926513519531
- Generalitat de Catalunya Idescat. (7 de maig de 2021). *El municipi en xifres. La Bisbal d’Empordà*. <https://www.idescat.cat/emex/?id=170221>
- Institut d’Estudis Catalans. (s.d.). *Autòcton* –a. <https://dlc.iec.cat/Results?EntradaText=aut%C3%B2cton&operEntrada=0>
- Instituto Nacional de Estadística INE. (6 de maig de 2022). *Cifras de población. Últimos datos*. https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176951&menu=ultiDatos&idp=1254735572981
- Kenyon, D. B. i Carter, J. S. (2010). Ethnic identity, sense of community, and psychological well-being among northern plains American Indian youth. *Journal of Community Psychology*, 39(1), 1–9. doi:10.1002/jcop.20412
- López, O., i Aharchi, N. (2012). Discursos sobre la inmigración rrom (gitana) rumana en Barcelona. Estudio de la representación del “conflicto vecinal” y los trabajos marginales a partir de El País, La Vanguardia y El Periódico de Catalunya (2006-2011). *Discurso & Sociedad*, 6(2), 543-590.
- Montero, M. (2004). *Introducción a la psicología comunitaria. Desarrollo, conceptos y procesos*. Paidós.

- Moscato, G., Novara, C., Hombrados-Mendieta, I., Romano, F. i Lavanco, G. (2014). Cultural identification, perceived discrimination and sense of community as predictors of life satisfaction among foreign partners of intercultural families in Italy and Spain: A transnational study. *International Journal of Intercultural Relations*, 40, 22–33. doi:10.1016/j.ijintrel.2013.11.007
- Moscato, G. (2022). ¿Qué factores psicosociales explican la integración comunitaria de los inmigrantes? Una experiencia entre lo digital y lo presencial. *Comunitania: Revista Internacional de Trabajo Social y Ciencias Sociales*, (23), 53-71. DOI: 10.5944/comunitania.23.4
- Ornelas, J., Martins, P., Zilhão, M. T., i Duarte, T. (2014). Housing first: An ecological approach to promoting community integration. *European Journal of Homelessness*, 8(1), 29-56.
- Pascoe, E. A. i Smart Richman, L. (2009). Perceived discrimination and health: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 135(4), 531–554. doi:10.1037/a0016059
- Pérez, M. A. C., Erazo, M. D. O., Morocho, F. Y., i Barreno, P. C. O. (2018). Relativismo cultural, etnocentrismo e interculturalidad en la educación y la sociedad en general. *Academo*, 5(2), 179-188.
- Retortillo Osuna, Á., Ovejero Bernal, A., Cruz Souza, F. R., Arias Martínez, B., i Lucas Mangas, S. (2006). Inmigración y modelos de integración: entre la asimilación y el multiculturalismo. *Revista Universitaria de Ciencias del Trabajo*, (7), 123-139.
- Termcat centre de terminologia. (31 d’octubre de 2016). *Terminologia de les migracions*. <https://www.termcat.cat/ca/diccionaris-en-linia/223/search/migrant?type=basic&language=&condition=match>
- Tonsing, K. N. (2013). Predictors of psychological adaptation of South Asian immigrants in Hong Kong. *International Journal of Intercultural Relations*, 37(2), 238–248. doi:10.1016/j.ijintrel.2013.01.002
- Van Dijk, T. A. (2002). Discurso y racismo. *Persona y sociedad Universidad Alberto Hurtado, Instituto Latinoamericano de doctrina y estudios sociales ILADES*, XVI(3), 191-205.
- Vergara, I. (2017). “Los ciudadanos de segunda clase”. *Integración de los inmigrantes latinoamericanos en España (1990-2013)*. [Tesi doctoral, Universidad de Chile]. Repositorio académico de la Universidad de Chile. <https://repositorio.uchile.cl/handle/2250/148885>

Annex 1

Entitats	Àmbit d'actuació
Agrupament Escolta Les Gavarres	Lleure/Educatiu/Infància i Joventut
Centre d'Esplai de la Bisbal	Lleure/Educatiu/Infància i Joventut
Dracs	Cultura popular/Lleure/Infància i Joventut
Voltors	Cultura/Lleure/Infància i Joventut
Club Atlètic Bisbalenc	Esportiva
Fira de Circ al Carrer-Escola de Circ	Esportiva
Club Esportiu Bisbal Bàsquet	Esportiva
Geganters de la Bisbal	Cultura popular/Lleure/Infància i Joventut
Unió de Comerciants	Comerç/Economia
Ass. D'Empresaris i Ceramistes de la Bisbal i Comarca	Comerç/Artesania/Economia/Cultura
Escola de Teatre de la Bisbal	Cultura/Arts Escèniques
Fundació Acollida i Esperança	Inclusió/ Acció Social/Salut
BisbalGat	Medi ambient/Salut
Càritas Interparroquial la Bisbal	Voluntariat/Acció Social/Atenció a les persones
Grup de Dones de la Bisbal	Igualtat de gènere/Drets socials
Grup Al Mahaba	Immigració/Convivència/Interculturalita
PAH- Plataforma d'afectats per l'hipoteca	Habitatge/Atenció a les persones
Espai Caixa- Esplai de gent gran	Gent gran/Lleure/Dependència
Comunitat Islàmica Al-fath	Ass. Religiosa/Convivència/Interculturalitat
AFA Empordanet	Ass. De famílies/Comunitari/Educació
AMPA Cor de Maria	Ass. De famílies/Comunitari/Educació
AFA Llar Infants Tren Petit	Ass. De famílies/Comunitari/Educació

AFA Joan de Margarit	Ass. De famílies/Comunitari/Educació
AFA Mas Clarà	Ass. De famílies/Comunitari/Educació
AFA INS La Bisbal	Ass. De famílies/Comunitari/Educació

Annex 2

Benestar

- Com et sents a La Bisbal?
- Hi ha algun grup de persones amb les quals et sentis millor?

Suport

- En cas de tenir alguna necessitat important, amb quin o quins suports comunitaris creus que podries comptar (veïns, associacions, etc.)?

Participació activitats/associacions

- Què opines sobre les activitats que s'organitzen al poble? I del teixit associatiu?
- La gent del teu voltant, saps què en pensen?
- Coneixes o formes part d'alguna associació/entitat/club esportiu de La Bisbal?
A quina o quines associacions/entitats pertanys?
Què et motiva a formar-ne part?
(Si la resposta és negativa) Quins aspectes ocasionen que aquest fet?
- Acostumes a participar en les activitats/ esdeveniments que s'organitzen a La Bisbal (Fira del circ, Fira de brocanter, contacontes, cercavila, etc.)?
(si és que sí) Què és el que més et motiva a participar-hi?
(si és que no) Hi ha algun motiu en concret?
- La gent que t'envolta o que coneixes en què participa? Per què?

Convivència

- Què en penses de la convivència entre els/les habitants de La Bisbal?

Per poder aprofundir més (si cal):

- Per a tu, en què consisteix o què implica sentir-se part d'una comunitat/ sentir-se inclòs?
- Sents que formes part d'alguna comunitat? Quina/es?
- Quins creus que son els avantatges de formar part d'alguna associació? I desavantatges?

Annex 3

Benvolgut/benvolguda,

Soc una estudiant de 4t de Grau en Psicologia i estic desenvolupant el meu Treball de Final de Grau sobre la Integració comunitària a La Bisbal d'Empordà amb l'objectiu de conèixer quins són els factors que intervenen en la integració comunitària de la població de La Bisbal.

Em proposo fer una entrevista per tal d'explorar quin és el punt de vista de la població de La Bisbal respecte a aquest tema. En el cas que acceptés de col·laborar voluntàriament en aquest estudi, li vull demanar permís formalment, per fer-li aquesta entrevista i enregistrar-ne l'àudio. Les respostes seran tractades de manera confidencial i en cap moment apareixerà el seu nom ni la seva imatge. Les dades seran utilitzades estrictament per a fins acadèmics.

Li agraeixo d'entrada la seva disposició. Si volgués qualsevol aclariment, pot contactar amb mi a través del telèfon 673 322 665 (Judit Capell) o e-mail juditcapellv@gmail.com

Ben cordialment,

Judit Capell Viñas

Jo ....., dono la meva conformitat a respondre l'entrevista sol·licitada i l'ús de les respostes per fins acadèmics.

Signatura:

Data: /   /

Annex 4

A continuació, es presenta una taula que recull el nombre de pàgines que ha ocupat la transcripció de cada una de les entrevistes. En aquest cas, s'han transcrit utilitzant la font "Times New Roman", amb mida 12 i amb un interlineat d'1,5.

Pseudònims	Nº de pàgines
AM	4
CNL	3
ELM	8
MP	7
AMD	6
KMM	4
NVR	5
NB	3

Annex 5

	Edat	Sexe	Anys de residència	Nacionalitat	Estudis	Situació laboral	Estat civil	Entitat
KMM	46	Dona	22	Esp.-bol.	Batx.	Assalariada	Casada	No
CNL	21	Dona	16	Esp.	Batx.	Estudiant	Soltera	No
NVR	21	Dona	21	Esp.	Batx.	Estudiant	Soltera	Sí
MP	47	Dona	7	Esp.-mex.	Doctorat	Atur	Casada	Sí (comarcal)
AMD	50	Dona	50	Esp.	BUP	Laboral indefinida	Casada	Sí
AM	42	Dona	17	Rom.	Batx.	Assalariada	Casada	No
ELM	25	Home	25	Esp.	Grau Superior	Assalariat	Solter	Sí
NB	31	Dona	12	Mar.	Ed. Obligatòria	Atur	Separada	No

Annex 6

A continuació es recullen algunes respostes dels participants que no s'han inclòs en l'apartat de resultats.

Discriminació:

Altres persones entrevistades han comentat que, tot i que potser no han rebut la discriminació directament, sí que saben o han percebut que existeix. Hi ha algunes respostes que van en la mateixa línia que el següent exemple:

(CNL; pp. 7; fr. 25) *Parlant subjectivament “yo digo que está bien”. Però objectivament, segons coses que m’han anat explicant o que he vist, sí que és veritat que no hi ha gaire integració entre diferents “races”. O sigui, és com que estem bastant separats.*

Identificació cultural:

Hi ha participants que han contestat altres coses en la línia de la identificació cultural, però que no s'han inclòs perquè no corresponen del tot amb el tema. Tot i això, pot ser interessant tenir-les en compte en altres contextos. Algunes respostes deixen entreveure que potser algunes persones de La Bisbal no se senten identificades amb les activitats que es fan perquè aquestes no engloben a tothom o la cultura no genera interès, i també que sentir-se identificat amb una entitat no és sempre una tasca senzilla. Alguns exemples relacionats amb aquest tipus de respostes són els següents:

(NVR; pp. 34; fr. 15) *Jo crec que és molt... a veure com ho explico mmm... que ser d’una associació és molt fàcil, però sentir-se a gust en una associació ja no és tan fàcil perquè el problema de les associacions és que moltes vegades fa molts anys que són les mateixes persones i quan algú s’introdueix nou, doncs és més complicat que se senti integrat.*

(AMD; pp. 25; fr. 19) *Penso que es podria obrir a persones que els hi costa o els hi fa vergonya entrar-hi. Penso que... hi estaria molt més perquè englobaria, podria englobar tot el que és La Bisbal i ara mateix penso que no, que no... O sigui, no està englobant... O sigui, no tothom s’hi pot sentir identificat perquè hi ha un grup de persones i no sé.*

Participació:

També hi ha algunes respostes, com la que es mostra a continuació, que no s'inclouen perquè fan referència a casos hipotètics, però que poden servir per conèixer o tenir en compte altres aspectes que poden influenciar.

(MP; pp. 18; fr. 24) *M'agrada veure-ho però no... Tampoc tinc fills ni filles, si tingués filles potser sí que promouria que faci més part de les entitats o que tingués contacte amb aquestes entitats.*

D'altra banda, hi ha una participant que explica que ella sí que acostuma a participar en les activitats que s'organitzen, però també comenta alguns motius que creu que poden dificultar la participació d'altres persones. Alguns d'aquests són la distància geogràfica des del lloc on es fan les activitats al lloc de residència de les persones, l'idioma, la temàtica de l'activitat o bé, la desconeixença de l'oferta mencionada anteriorment. A continuació, s'exposen alguns exemples de les seves respostes perquè pot ser interessant tenir en compte aquests aspectes en altres ocasions:

(MP; pp. 16; fr. 8) *A vegades sí que es fan moltes coses, però no es coneixen.*

(MP; pp. 17; fr. 15) *A vegades hi ha la barrera de l'idioma.*

(MP; pp. 20; fr. 41) *Ho han de tenir una mica més a prop perquè a vegades no es té en compte la mobilitat de la gent.*

(MP; pp. 19; fr. 34) *Jo trobo que falta més diversitat (de temes) per arribar a tothom.*

Les persones autòctones que formen part d'alguna entitat/associació també han donat la seva opinió respecte als motius que poden dificultar la participació en aquestes segons els seus punts de vista. Algunes opinions, de la mateixa manera que les de les persones migrants, van en la línia de la desconeixença del funcionament de les entitats o de la manca d'obertura dels seus i les seves membres. Però n'apareixen de noves com ara les relacionades amb la dificultat de formar part de més d'una entitat; l'estancament del teixit associatiu que pot generar desinterès; o les reflexions sobre el canvi del compromís de les persones amb el pas dels anys i el que això comporta a l'hora d'aconseguir gent que estigui disposada a assumir responsabilitats o comprometre's amb alguna cosa. Alguns exemples d'aquestes respostes són els següents:

(NVR; pp. 35; fr. 22) *També crec que la societat ha anat canviant i abans el*

compromís que hi havia a nivell d'entrega i voluntariat, perquè totes són voluntàries, doncs abans la gent assumia uns càrrecs que ara potser la gent ja no vol assumir perquè el compromís també ha canviat.

(NVR; pp. 35; fr. 21) *El problema és que quan una persona està dins de moviment de les associacions no està en una associació normalment, està a dos mínim. I clar, això fa que t'hagis de repartir en els dos llocs.*

(ELM; pp. 10; fr. 21, 24) *Està estancat. [...] Perquè sembla que, com que es fa sempre el mateix, per inèrcia, mmm, hi hagi un desinterès per la gent que porta molts anys fent-ho i dius "bueno, porto deu anys aquí fent el mateix cada any, potser vull canviar, vull fer altres coses. Ho sento." I potser això també genera... pot generar un desinterès vist des de fora no?*

Algunes persones autòctones també van donar la seva opinió sobre els aspectes que creuen que poden dificultar o facilitar la participació en les activitats d'altres persones del seu entorn. Algunes opinions van en la mateixa direcció que d'altres que s'han mencionat anteriorment com ara la desconeixença sobre l'oferta o el funcionament de les activitats i la manca de disponibilitat de temps lliure o de connexió amb les temàtiques de les activitats. En el cas dels aspectes que faciliten la participació, apareix de nou la satisfacció de participar i sorgeix la idea de voler aprofitar les activitats perquè es tenen a mà. Aquestes respostes no s'inclouen, però és interessant deixar-ne constància que hi són. Seguidament, es presenten alguns exemples, tot i que hi ha altres respostes que s'assemblen a les següents:

(NVR; pp. 34; fr. 16) *Jo crec que també pensen així bastant per la ignorància perquè des de l'àrea de cultura es fan moltes coses i hi ha moltíssimes coses a fer per molts rangs d'edat diferents, des dels més petits fins als més grans.*

(AMD; pp. 27; fr. 40) *Home, jo penso que en general la gent que va en aquests llocs és perquè li agrada, li agrada la cultura, li agrada participar d'aquestes coses. I que ho tenim a la mà, que "tontos" som de no aprofitar-ho. Però... Jo penso que sí que tothom... O sigui, l'objectiu de tothom és el mateix no? Si ho tens a mà, ja ho tens aquí, agafa-ho, saps? Vull dir, aprofita.*

(ELM; pp. 9; fr. 13) *I crec que després hi ha un tercer grup que no és ni un ni l'altre, sinó que simplement no rep la informació. Bé perquè, no només per canals de*

comunicació, sinó perquè mmm no té les connexions, els contactes o no s'hi sent convidat o... encara que ho sabés i es fes, al no sentir-s'hi convidat no hi aniria.

(ELM; pp. 12; fr. 44) Sigui perquè... directament no els motiva, diuen "això a mi no em va, m'avorreixo" o... Alguns tenen altres coses a fer, sobretot als caps de setmana quan hi ha més coses, diuen "jo me'n vaig a cacera, no, no tinc espai"... o que tenen tanta feina i fan tantes coses que ja no poden més.